MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

______________________ hokimligi maktabgacha va maktab ta’limi boshqarmasi

___________________ maktabgacha va maktab ta’limi bo‘limi tasarrufidagi __-umumiy o‘rta ta’lim maktabi musiqa fani o‘qutivchisi______________________________ning

20__-20__-o‘quv yiliga 7-sinflar uchun II chorak

DARS ISHLANMALARI

“TASDIQLAYMAN”

O‘IBDO‘________ ______________________

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan musiqa fanidan II chorak taqvimiy mavzu rejasi

№	**Mavzu nomi**	**Soat**	**Sana**	**Izoh**
II chorak				
1.	Maqom tushunchasi. Shashmaqom	1		
2.	Shashmaqomning cholg‘u (mushukilot) va ashula (nasr) bo‘limi	1		
3.	**BSB – 2 (25 ball)** Shashmaqomning cholg‘u (mushukilot) va ashula (nasr) bo‘limi *(Ijodiy va yozma ishi)*	1		
4.	Xorazm maqomlari	1		
5.	Xorazm maqomlarining aytim yo‘li	1		
6.	**CHSB - 1 (40 ball) Amaliy: Ijodiy va yozma ishi**	1		
7.	Farg‘ona-Toshkent maqom yo‘llari	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Maqom tushunchasi. Shashmaqom
Darsning maqsadi:
Ta`limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.
Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.
Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish
Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;
O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:
axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish. Internet-saytlardan musiqaga oid ma’lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila bilish.
O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:
bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o‘zining qiziqishlariga ko‘ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.
Uslub: *“Aql charhi”* o‘yini, *“Topqirlik”* mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,
Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.
Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.
Usul: Tayyor yozma materiallar.
Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.
Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma'lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.
Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.
II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.
III. Yangi mavzu bayoni:

Xorazmda ashulachilik san’ati ravnaq topgan bo‘lib, ashulachilarni xalq orasida ko‘proq “go‘yanda” deb ataydilar. Ashula janrining muhim jihatlari shundan iboratki, u, asosan, mumtoz

Madrahim Sheroziy

she'riyat namunalariga asoslanadi. Kuy-ohanglari esa qo'shiq va laparlarga nisbatan keng rivojlangan bo'lib, ovoz ko'lami (diapazoni) bir oktava va undan ortiq bo'ladi.

Xorazmda "Suvora" nomi bilan ma'lum va mashhur ashula turkumlari mavjud. "Suvora" so'zi fors-tojikcha bo'lib, otliq ma'nosini bildiradi. Ustozlar "Suvora" ashula yo'llarini "ot tuyog'idan hosil bo'ladigan turli ritmik tuzilmadagi usullar va ularga asoslangan kuylar"ni ifodalaydi, deb ta'kidlaydilar.

Xorazm "Suvora"lari Navoiy, Mashrab, Nodira, Ogahiy, Munis, Avaz O'tar, Bedil kabi shoirlarning she'rlari asosida aytiladi.

Xorazmda "Suvora" ijrochilarining didalishma yoki diydalashma deb yuritiladigan o'ziga xos musobaqalari o'tkazib turiladi. Bunday musobaqada qatnashayotgan bir necha ashulachining har biri dastlabki (birinchi) ashulachi taklif etgan ashula kuyi asosiga yangi she'rlar bog'lab, navbatma-navbat kuylaydilar. Bu ijodiy vazifani yuqori mahorat bilan bajargan ashulachi didalishma musobaqasida g'olib bo'lib chiqadi.

"Suvora"larning mashhur ijrochilari qatorida Hojixon Boltayev, Madrahim Yoqubov (Sheroziy), Komiljon Otaniyozov, Otajon Xudoyshukurov kabi ijrochilarning nomlari alohida hurmat bilan tilga olinadi.

Xorazmda "Suvora" ashula yo'llarining ikki turkumi mashhur bo'lib, ular quyidagicha nomlar bilan ataladi:

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

"Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': ____________________ ____________ ___________

(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Shashmaqomning cholg‘u (mushukilot) va ashula (nasr) bo‘limi
Darsning maqsadi:
Ta`limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.
Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.
Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish
Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;
O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:
Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:
Vatan, oila, mahallasining tarixini, o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.
Milliy va umummadaniy kompetensiya:
sog‘lom turmush tarziga amal qilish, umumbashariy ahamiyatga ega bo‘lgan urf-odatlar, marosimlarni bilish.
Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:
mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o‘sish sur’atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.
Uslub: *“Aql charhi”* o‘yini, *“Topqirlik”* mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,
Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.
Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.
Usul: Tayyor yozma materiallar.
Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.
Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma'lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.
Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.
II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.
III. Yangi mavzu bayoni:

Olti maqom tizimidagi har bir maqom ikki yirik bo‘lim – cholg‘u va aytim (ashula) yo‘llaridan tarkib topishi aytilgan edi. Maqomlarning cholg‘u kuylar bo‘limi Buxoro an’anasiga ko‘ra “Mushkilot” deb yuritiladi. “Mushkilot” bo‘limi besh asosiy qismdan iborat bo‘lib, ular quyidagicha nomlanadi:

1. Tasnif – tasnif etilgan, ijod etilgan, mukammal asar.
2. Tarji – qaytariq, takrorlash, takrorlanuvchi.
3. Gardun – falak gardishi, qismat.
4. Muxammas – beshlik, beshlangan.
5. Saqil – vazmin, og‘ir.

Shuni aytish kerakki, garchand maqom cholg‘u kuylarining nomlari serjihat ma’nolar kasb etsa-da, ammo ularning deyarli barchasi maqom “matnida”, eng avvalo, doira usullari mazmunida qo‘llaniladi. Binobarin, “Gardun”, “Muxammas” yoki “Saqil” deyilganda, birinchi navbatda, ma’lum doira usullari nazarda tutiladi.

Maqomlarning “Mushkilot” cholg‘u bo‘limlari “Tasnif” nomli kuylar bilan boshlanadi. Bu atama “Olti maqom”ning har biriga qo‘shib aytiladi: “Tasnifi Buzruk”, “Tasnifi Rost”, “Tasnifi Navo”, “Tasnifi Dugoh”, “Tasnifi Segoh” va “Tasnifi Iroq”. Tasniflarda, odatda, 2/4 o‘lchov-ritmida bo‘lgan doira usuli qo‘llaniladi. Ustozlar an’anasida bu usul “bak-bak, bum-bum, bak-ist, bum-ist”, deb ifoda etiladi. Bir chiziqli nota yozuvida esa quyidagicha aks etadi:
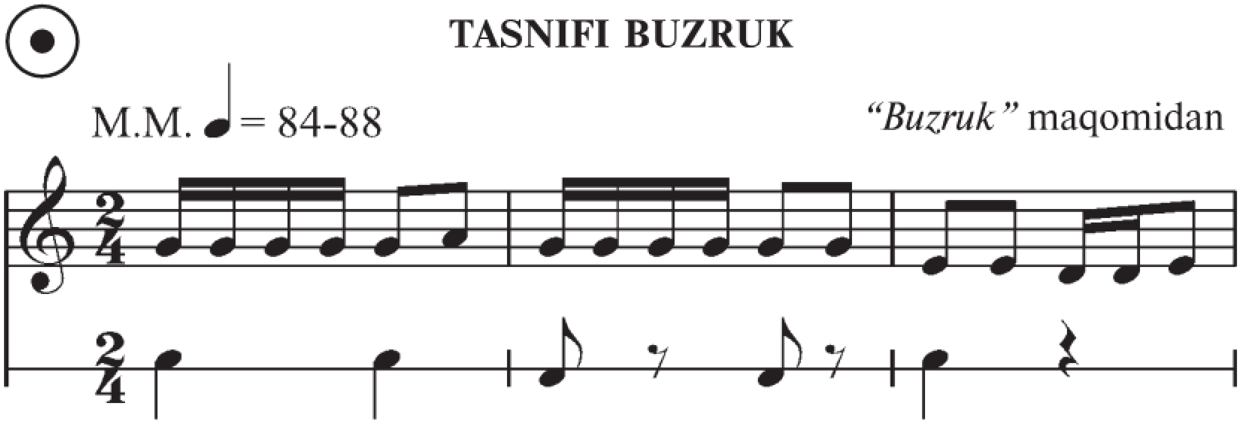
IV. O‘tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:
“Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e’lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo‘shiqni yod olish.

O‘IBDO‘: ____________________ ____________ ___________
(imzo) (sana)

Zokirjon.com. *veb-sayiti orqali o‘zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.*

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

7-sinf musiqa fanidan II chorak konspektni to‘loq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu OMONAT qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo‘ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

1. **1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
2. **1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to‘garak hujjatlari**
3. **Sinf rahbar hujjatlari**
4. **Metodbirlashma hujjatlari**
5. **Ustama hujjatlari**
6. **1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
7. **1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
8. **Maktab ish hujjatlari**
9. **Direktor ish hujjatlari**
10. **MMIBDO‘ ish hujjatlari**
11. **O‘IBDO‘ ish hujjatlari**
12. **Psixolog hujjatlari**
13. **Xotin-qizlar qo‘mitasi ish hujjatlari**
14. **Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
15. **Besh tashabbus hujjatlari**
16. **Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**